

listopad 2011

www.trass.cz

Pobytová péče má podporovat aktivní začlenění do společnosti

Ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek 1.11.2011 vystoupil na konferenci Život v komunitě a při této příležitosti nám poskytl rozhovor o transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením:

Proč ministerstvo rozhodlo transformovat ústavní služby pro lidi s postižením?

Česká republika nutně potřebuje změnu

v péči pro lidi s postižením. Moderní sociální politika a sociální péče začleňuje lidi do společnosti a umožňuje jim aktivně se podílet na společenském životě. To znamená klást důraz na nepobytové sociální služby, jako jsou osobní asistence nebo podporované bydlení a denní stacionáře. U pobytové péče pak zajišťovat bydlení v přirozeném prostředí, v běžných podmínkách. V 21. století by mělo být standardem pomáhat, aby se člověk s handicapem mohl stát aktivním členem společnosti. Naše úsilí a veškeré prostředky směřují k tomu, aby se lidé z ústavů těmito aktivními členy společnosti opět stali.

Co tedy znamená transformace pro současné klienty ústavů? Přijdou o své služby?

Transformace znamená změnu velikostní ústavní služby na bydlení a podporu v běžném prostředí. Klienti ústavů přecházejí do bytů či rodin

pokračování na str. 2

Ombudsman rozhodl: Umístění člověka do ústavu musí schválit soud

Veřejný ochránce práv Pavel Varvařovský vydal minulý týden průlomovou zprávu z oblasti sociálních služeb: osoby zbavené či omezené ve způsobilosti k právním úkonům již nemohou být umísťovány do ústavů pouze na základě souhlasu opatrovníka. Od teď je potřeba rozhodnutí soudu.

Ombudsman tak rozhodl na základě případu Jaroslava Červenky z Prahy. Toho

nechal jeho opatrovník v únoru tohoto roku převést do uzavřeného domova se zvláštním režimem pod záminkou rehabilitace a následně uzavřel smlouvu o jeho pobytu s ředitelem ústavu. Červenka o jednání nevěděl a nezúčastnil se ho, přestože je schopen plně chápat smysl smlouvy. Jedinými důvody Červenkova nuceného pobytu v ústavu byla domněnka opa-

pokračování na str. 2

Úvodní slovo

Vážené dámy a pánové,

přinášíme vám nové číslo našeho Zpravodaje. Rád bych na úvod poděkoval všem, kdo minulý měsíc reagovali na změnu v obsahu a vzhledu zpravodaje a podělili se s námi o své dojmy. Téměř všechny reakce byly pozitivní, což mne samozřejmě těší. Děkuji za ně i za ty druhé, pomáháte nám stále se zlepšovat.

Počátkem listopadu proběhla v Praze konference Život v komunitě, které se v roli řečníků i posluchačů zúčastnili lidé s postižením, odborníci na poskytování sociálních služeb i zástupci významných institucí, které se podílejí na určování směru sociálních služeb v České republice. Úvodní slovo tak přednesl zástupce Svazu měst a obcí a také ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek, který nám zároveň poskytl rozsáhlý rozhovor. (Jeho část můžete číst zde, zbytek naleznete na našem webu www.trass.cz.) Myslím, že tu ještě nebyla doba, kdy by se MPSV a osobně ministr práce tak výrazně jako nyní stavěl za transformaci pobyto- vých sociálních služeb.

Rád bych vaši pozornosti doporučil také informace na str. 5 – pozvánku na konferenci o architektuře pobyto- vých sociálních služeb. Věřím, že se na ní sejde řada pro Vás zajímavých řečníků a že se v diskusi, která tu proběhne, podaří získat užitečné podněty pro další podporu komunitně poskytovaných pobyto- vých sociálních služeb pro lidi s postižením.

Jelikož v příštím čísle bych to již nestihl, přeji vám za tým Národního centra příjemný předvánoční, adventní čas.

Milan Šveřepa, vedoucí NC

Uvnitř tohoto vydání:

Rozhovor s ministrem Drábkem	1-2
Ombudsman rozhodl	1-2
Rozhovor s ředitelkou ÚSP Hořice	3
Představujeme: Petra Konečná	4
Aktuálně	5
Servis NC	6

Pobytová péče má podporovat **aktivní začlenění do společnosti**

pokračování ze str. 1

ných domů v běžné zástavbě. Vracejí se v maximální možné míře ke způsobu života, který je aktivně začleňuje do běžného života společnosti.

Rozhodně nepřicházejí o potřebné služby: pokud to potřebují, využívají např. chráněné bydlení, denní stacionáře nebo další odborné formy podpory, které reagují na jejich konkrétní potřeby.

Zároveň ale mnohem více využívají další veřejné zdroje, jako jsou zdravotnické nebo vzdělávací služby. Již nejsou ve všem odkázáni na jednu organizaci – což je právě ten nepřirozený prvek, který se transformací ruší. Jednak to je přirozené (nikdo z nás nebydlí, nevzdělává se a nepracuje stále u stejné organizace), jednak je to lepší

využívání veřejných zdrojů. Někdo umí dobře poskytovat sociální službu, někdo vzdělávání a někdo zdravotní péči. Nejde to dělat dobře všechno najednou.

Vytvoření těch nových služeb ale bude stát dost peněz. Kde na to ministerstvo vezme?

Pro zařízení zapojená do projektu Podpora transformace sociálních služeb je k dispozici 1,3 mld. z evropských fondů prostřednictvím Integrovaného operačního programu. Za tyto peníze se nakupují, staví nebo rekonstruují byty či domy. Vytváří se zázemí pro denní stacionáře a další služby.

Je třeba si také uvědomit, že někteří klienti využívají pronájmy bytů, protože je to pro ně vhodnější varianta. Takže pro ně žádné investiční prostředky nutné nejsou.

Někteří klienti ale ze služeb odcházejí úplně, je to tak?

Část současných klientů ústavních zařízení skutečně odchází zpět k rodinám nebo bydlet s přáteli. Je to tím, že sociální službu potřebují jen v malé míře nebo vůbec. Takže jim pak pomáhá třeba osobní asistence.

To je také velké zefektivnění ve využití prostředků pro sociální služby – je zcela zbytečné, aby takoví lidé byli ve dvacetičtyřhodinové pobytové službě, kde o ně někdo celý den pečuje. Omezuje je to v jejich vlastní aktivitě a ještě to ubírá prostředky, které jsou potřebné k péči o lidi, kteří se bez ní skutečně neobejdou.

Celý rozhovor s ministrem Jaromírem Drábkem naleznete na našich stránkách www.trass.cz.

Ombudsman rozhodl: Umístění člověka do ústavu musí schválit soud

pokračování ze str. 1

trovníka, že muž není schopen žít sám ve svém bytě, a skutečnost, že ho soud zbavil způsobilosti k právním úkonům.

S umístěním do ústavu Červenka nesoouhlasil a informoval proto policii i opatrovnícký soud. Všechna jeho podání ale příslušné orgány ignorovaly. „Byl jsem zbaven způsobilosti a to mě provází dodnes. O tom, že mám jít do ústavu, se rozhodlo za mémi zády. Hledal jsem pomoc všude, ale všichni mě ignorovali. Lidé si myslí, že člověk bez způsobilosti je neschopný a nemá právo se rozhodnout o tom, jestli chce nebo nechce žít v ústavu,“ uvedl Červenka.

Kvůli ignoraci úřadů i ústavu se muž nemohl úspěšně bránit

„Umístění do pobytového zařízení sociálních služeb, kde jsou uplatňována režimová opatření, představuje zásah do práva svobody pobytu a pohybu garantovaného Listinou základních práv a svobod,“ komentoval ombudsman Pavel Varvařovský. „Ještě před-

tím, než dojde k uzavření smlouvy mezi zařízením a opatrovníkem, musí proto takové umístění schválit soud. Považuji přitom za samozřejmé, že se soud seznámí s důvody, proč je umístění do zařízení navrhováno, a zjistí i názor opatrovnice,“ vysvětlil ombudsman správný postup.

Nakonec se Červenka se svým problémem obrátil na kancelář Veřejného ochránce práv a na Ligu lidských práv, která začala jeho problém aktivně řešit. „Režim, kterému byl pan Červenka v ústavu podroben, bez možnosti vycházek, se téměř podobal vězení. Vzhledem k jeho statutu osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům měl prakticky odejmut přístup ke spravedlnosti,“ popsala situaci právnička Ligy lidských práv a Centra advokacie duševně postižených (MDAC) Barbora Rittichová a uvedla, že orgány, které byly povinny se tímto případem zabývat, tak nečinily, díky čemuž neměl Červenka možnost proti svému nucenému pobytu v ústavu úspěšně bojovat. „Docházelo tak k zamezení přístupu ke spravedlnosti a tedy i práva svobodně žít,“ dodala Rittichová.

Po přešetření celé věci vydal ombudsman průlomové stanovisko, ve kterém uvedl, že osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům může být umístěna do domova se zvláštním režimem pouze po předchozím schválení soudem. Pokud však někdy po svém přijetí nebude člověk se svým pobytem souhlasit a nebude možné jej ze zařízení propustit, je třeba iniciovat řízení o vyslovení př-

pustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče.

Ombudsman se přiklonil ke stanovisku, které již funguje v zahraničí

Tímto rozhodnutím se tak výrazně mění praxe v oblasti umísťování lidí do ústavů poskytujících sociální služby. V České republice totiž dosud nebyly speciálním řízením upraveny situace, kdy může být osoba omezená nebo zbavená způsobilosti k právním úkonům držena v takovém ústavu proti své vůli.

Na Slovensku však řešení, které přijal také český ombudsman, funguje už několik let. Tamní Ústavní soud již v roce 2000 rozhodl, že takové omezení lidských práv vyžaduje soudní přezkum, neboť není možné, aby důvodem omezení svobody člověka byl nedostatečný právní mechanismus. Soud při tom doporučil použít institut takzvaného detenčního řízení, který je jak ve slovenském, tak v českém právním řádu již dlouhou dobu zakotven.

Problematika osob zbavených a omezených ve způsobilosti k právním úkonům je v současné době velmi aktuální, a to nejen vzhledem k současným právním trendům ve světě, ale i vzhledem k návrhu nového občanského zákoníku.

Bližší informace poskytnete:

Barbora Rittichová
právnička Ligy lidských práv a MDAC
mail: brittichova@mdac.info, tel.: 773 621 228

Maroš Matiaško
právník Ligy lidských práv a MDAC
mail: mmatiasko@llp.cz, tel.: 777 701 621

Klienti se vracejí k životu mimo ústav

Rozhovor s Renatou Zemkovou, ředitelkou Ústavu sociální péče pro tělesně postižené v Hořicích v Podkrkonoší

Hořický ústav sociální péče se mění, jeho klienti budou žít v běžném prostředí. Ústav změní podmínky, prostředí a své služby tak, aby v něm žijící lidé s postižením měli dostupnou individuální péči, opustili ústav a začali nový život podobný životu jejich vrstevníků v přirozeném prostředí.

Kdo jsou klienti vašeho zařízení?

Naši klienti jsou převážně lidé po úrazech, po dětské mozkové obrně, s roztroušenou sklerózou či po mozkové příhodě. Většina z nich zažila obyčejný život a nemají problém se rozhodnout, co dělat, ale mají problém své rozhodnutí zrealizovat. Potřebují fyzickou pomoc a asistenci, protože se jednoduše nemohou hýbat tak, jak by potřebovali.

Co vás pohnulo k tomu zapojit se do transformace?

Do projektu jsme byli zařazeni rozhodnutím našeho zřizovatele, Královéhradeckého kraje. V roce 2009, tedy zhruba ve stejné době, započalo město Hořice velkou investiční akci s názvem Město bez bariér. Konečně si někdo uvědomil, že tu sedmdesát let stojí ústav pro zdravotně postižené a že jeho klienti jsou obyvatelé města, kteří v posledních letech stále více využívají jeho služby. V rámci projektu Město bez bariér se zpřístupnily místní instituce i osobám s tělesným postižením, což pro nás bylo prvním impulsem proč, vůbec vracet klienta do původní komunity.

Jak bude transformace v Hořicích vypadat?

Postavíme ve městě dva rodinné domky. V každém domku budou dvě domácnosti po čtyřech klientech, to znamená, že ve dvou dom-

cích bude šestnáct klientů. V jednom domku budou skupinové domácnosti pro klienty, kteří nepotřebují čtyřicetihodinovou péči a na druhém domku budou klienti s vysokou mírou podpory a tam bude nepřetržitá služba.

Co se v ústavu od započetí transformace změnilo?

Zatím jsme v přípravné fázi a děláme ty činnosti, které nejsou tolik vidět, ale jsou velmi důležité. Posuzovali jsme potřeby našich klientů; z toho vzešlo dvacet lidí, kteří mají o transformaci zájem; vytvořili jsme transformační plán a začínáme se vzdělávat. Naše zařízení nebude opouštět budovu ústavu. Z ní odejde jen část klientů, a to ti, kteří mají o změnu zájem. Část našich klientů jsou lidé, kteří sem nastoupili v roce 1965 a považují ústav za svůj domov.

Chtějí změnu i lidé, kteří jsou u vás čtyřicet let?

Někteří ano. Do transformace se mi přihlásil i jeden starší partnerský pár, který vždy toužil žít jinak. Pán je tu přes čtyřicet let a paní o něco méně. Oba dva se cítí na změnu, chtějí někam jinam a chtějí žít běžným životem. V současné době ale mají zdravotní problémy, takže uvidíme, zda za dva, tři nebo čtyři roky, kdy by měly domky stát, budou ještě schopni tak zásadní změny.

Jak vybraní lidé vnímají plánovanou změnu? Nemají obavy z nejistoty?

Jsou klienti, kteří se na změnu vyloženě těší. Další skupina klientů si myslí, že v nových domácnostech nebude dostatek péče, že tam nebude dostatek personálu. Těm vysvětlujeme, jak budou domácnosti fungovat a že nebudou muset čekat, až k nim ty dva kilometry doběhne nějaký pracovník ze stávajícího zařízení, když budou potřebovat pomoc.

Jak se změní stávající zařízení?

Určitě se změní k lepšímu! Jednoznačně zvýšíme komfort ubytování,

protože do rodinných domků se odstěhuje šestnáct klientů, čímž získáme šestnáct jednolůžkových pokojů. Stále budeme mít stejný počet klientů, ale šestnáct z nich bude žít samostatněji v odloučených domácnostech. Uvolněné dvoulůžkové pokoje změním na jednolůžkové a šestnáct dalších klientů získá větší prostor k životu a soukromí. Po transformaci budeme mít pětadvacet jednolůžkových pokojů oproti stávajícím devíti.

Bude změna pro klienty přínosem?

Většina klientů, kterých se změna týká, žila před postižením v běžných domácnostech. Tato skutečnost byla jejich hlavní motivací, proč si vůbec změnu vybrali. Pro tyto klienty bude transformace jednoznačným přínosem, protože si splní své tužby a přiblíží se obyčejnému životu mimo ústav.

Děkujeme za rozhovor.

Informační blok Královéhradeckého kraje:

Královéhradecký kraj ukončil dne 26. října 2011 účast Domova sociálních služeb Skřivany v projektu Podpora transformace sociálních služeb.

Pracovníkům DSS Skřivany děkujeme za spolupráci a za práci, kterou v rámci projektu odvedli.

Představujeme

Petra Konečná
koordinátorka vzdělávání
NC Praha

Co Vás na transformaci zaujalo?

V počátku jsem transformaci sledovala zdálky, doslova z tepla a jistoty minulé práce v Brně, a koketovala jsem s myšlenkou se do něj alespoň částečně zapojit. Nicméně čím více jsem se o něm dozvíдалa, tím více jsem si uvědomila, že chci být součástí něčeho tak unikátního a něčeho, co má smysl a faktický dopad na změnu a zkvalitnění života lidí s postižením. Tak jsem prošla výběrovým řízením, sbalila si kufr a přestěhovala jsem se do Prahy.

Proč zrovna vzdělávání?

Vzdělávání jednak proto, že jsem v této oblasti měla zkušenosti a jednak proto, že vzdělávání a rozvoj zaměstnanců je moje dlouhodobé téma. I v tomto projektu jsem přesvědčena, že hybatelem jsou hlavně konkrétní osoby z řad vedení a pracovníků v přímé práci s klienty, kteří mají schopnosti a dovednosti a kompetence, díky kterým dokáží velké věci. Je třeba vytvořit prostor tyto kompetence rozvinout a poskytnout podporu, aby měli důvěru, energii a chuť to udělat.

Co v této chvíli probíhá v oblasti vzdělávání?

Od září začalo vzdělávání pracovníků v přímé péči, které se zaměřuje jednak na metodiku transformace jako takovou, jednak na legislativní rámec a individuální práci s klientem. Zároveň probíhají workshopy přímo v zařízeních na

14. VEŘEJNÉ SLYŠENÍ SENÁTU

na téma „Transformace sociálních služeb: naplnění práv osob s postižením“

Senát PČR na úterý 22. listopadu 2011 v 9.30 hodin svolal do Jednacího sálu Valdštejnského paláce 14. veřejné slyšení Senátu Parlamentu ČR na téma „Transformace sociálních služeb: naplnění práv osob s postižením“.

Cílem je seznámit senátorky a senátory s procesem transformace, který je změnou velkokapacitní ústavní služby pro lidi s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí.

Senátorky a senátoři jsou připraveni vyslechnout názory zúčastněných stran. K vystoupení jsou tudíž pozváni zástupci institucí, které se na transformaci podílejí (European Deinstitutionalization Expert Group, Úřad vlády, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR) i poskytovatelů sociálních služeb. Zazní zkušenosti z regionů, obcí, zaměstnavatelů i nestátního sektoru.

Mezi pozvanými účastníky, kteří mohou vystoupit v následné rozpravě, jsou dále zástupci Parlamentu České republiky a státní správy, zástupci samosprávy, akademické obce i nevládních organizací.

Po skončení veřejného slyšení (okolo 15.00 hodin) se předpokládá konání **tiskové konference ve Frýdlantském salonku** za účasti hlavních řečníků.

Projednávané okruhy se dotýkají celé řady témat, souvisejících s naplňováním práv lidí s postižením, včetně investičních otázek, architektonického řešení služeb sociální péče a rozvoje komunitních služeb sociální péče v obcích. Využity budou také již získané praktické zkušenosti s přechodem z ústavního do komunitního typu bydlení.

Náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje vyzval ke spolupráci a zapojení do procesu transformace

Moravskoslezský kraj v polovině října uspořádal konferenci k individuálnímu projektu „Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb v Moravskoslezském kraji“.

„Transformace však není cílem, ke kterému směřujeme, hlavní a zásadní je změna kvality života osob s postižením, která není závislá pouze na umožnění lepších podmínek k bydlení, ale především na přístupu k těmto lidem, kdy budou přijímáni jako naši spoluobčané, sousedé, lidé z naší obce s právem se rozhodovat, svobodně se pohybovat, ale také i přijímat rizika, která přináší život“, sdělil přítomným v úvodním slovu náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje Ing. RSDr. Svatomír Recman, který zároveň vyzval přítomné ke spolupráci a zapojení do procesu transformace v celém regionu. ([celý článek](#))

témata, o něž si sami pracovníci řekli. A aktuálně dokončujeme přípravu vzdělávání pro členy regionálních týmů, jehož realizaci bychom chtěli odstartovat na začátku příštího roku. Jedná se o poměrně zajímavou skladbu modulů, od problematiky transformace, přes finanční řízení sociální služby v transformaci k pod-

poře klienta při rozhodování a jeho příprava na změnu. Je tam i komunikace se všemi aktéry, kteří jsou do transformace zapojeni. Naším cílem je, aby absolventi tohoto vzdělávání byli nositeli dalších transformačních aktivit v kraji, aby uměli s transformací sami pracovat a také ji zprostředkovat ostatním.

AKTUÁLNĚ

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
a
Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

Vás zvou na konferenci

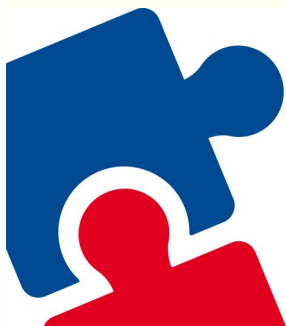
Architektura sociálních služeb v běžném prostředí

13. prosince 2011

Praha 6, Thákurova 1
Masarykova kolej ČVÚT

Tématické okruhy konference:

- ◇ **Vliv architektonického řešení** na začlenění osob se zdravotním postižením do běžného prostředí
- ◇ **Urbanismus** – Výběr vhodné lokality a pozemku pro stavby pro sociální služby v návaznosti na potřeby uživatelů sociálních služeb
- ◇ **Architektura** – Výběr typu objektu, propojení exteriéru s interiérem a nároky na venkovní prostory, dispozice v návaznosti na prostorové nároky a flexibilitu, bezpečnost uživatele sociálních služeb a pracovníka
- ◇ **Interiér** - Přejchod od ústavního prostředí k přirozenému, vybavení interiéru s ohledem na potřeby a přání uživatele sociálních služeb, detaily bytového prostoru
- ◇ **Základní principy navrhování prostředí a objektu** - Shrnutí základních principů pro plánování univerzálního prostoru (vypíchnutí klíčových bodů při plánování stavby).
- ◇ **Nejnovější trendy v oblasti vybavení interiéru** – Nové technologie umožňující začlenění lidí s hendikepem do běžného prostředí a usnadňující život v běžném prostředí
- ◇ **Příklady dobré praxe** staveb začleňujících uživatele sociálních služeb do komunity

Přihlášení na konferenci:

Přihlásit se můžete **nejpozději do 4. prosince 2011** vyplněním přihlašovacího formuláře v počtu maximálně 2 osoby za 1 organizaci. Vaše přihlášení Vám potvrdíme emailem.

Podrobný program a přihlášky naleznete na stránkách [Národního centra](#).

SERVIS NC...

Seminář

Hygienicko-epidemiologické nároky
na sociální péči

Termín: **1.12. 2011**

Místo: **PRAHA**

Setkání se zástupci krajů

Termín: **7.— 8.12. 2011**

Místo: **BRNO**

Národní Kulatý stůl

Termín: **9.12. 2011**

Místo: **PRAHA**

Konference Architektura

sociálních služeb v běžném prostředí

Termín: **13.12. 2011**

Místo: **PRAHA**

Seminář se zástupci zařízení

Termín: **14. — 16.12. 2011**

Místo: **PRAHA**

Jsme na facebooku:
www.facebook.com/trass.cz

Navštivte naše webové stránky

www.trass.cz

Podrobnosti k akcím Vám poskytne

Ivana Pazdziorová
(ivana.pazdziorova@trass.cz)

Průběžně aktualizovaný **kalendář akcí**
k transformaci sociálních služeb
naleznete [zde](#).

Zpravodaj Národního centra podpory transformace sociálních služeb, Římská 12, 120 00 Praha 2

V elektronické podobě vydává 3P Consulting, s. r. o. jako dodavatel zakázky Národní centrum podpory transformace sociálních služeb.

Chcete-li přihlásit či odhlásit e-mailový odběr tohoto zpravodaje, pište prosím na e-mail pavel.akrman@trass.cz.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz